

KOMENTÁŘ: Otravné cookies. Sériové odklikávání souhlasu vede k jeho devalvaci

Každý uživatel internetu je teď stokrát denně bombardován dotazy na souhlas s nastavením soukromí. Text před odkliknutím nikdo nečte a málokdo mu navíc rozumí, čímž se zpochybňuje závažnost jakéhokoliv souhlasu, píše pro MF DNES advokát Petr Suchomel.

Nejen internetové obchody, ale i Ústavní soud, vláda, Česká televize či Pražský hrad dnes otravují každého, kdo si chce na jejich webových stránkách něco přečíst. Čím? Výzvou k „povolení cookies“. Je vedlejší, že patrně nevíte, co to slovo znamená. V angličtině je to sušenka, ale na internetu něco jako stopa prozrazující, co si tam prohlížíte. Jste-li na síti jako doma, povolení cookies je zřejmě nejčastější smlouva, kterou denně uzavíráte.

Toho, kdo se těšil, že vyskakovací lišty s tímto balastem časem odezní, zavedl nový rok zpět do minulosti. Zpřísnil se zákon a na povolení cookies se musí dotazovat každý provozovatel webu, který ho používá k tomu, k čemu se weby používají – ke komunikaci s uživatelem, jež reaguje na jeho chování. Není to jen věc obchodníků. Dělají to i všemožné instituce, aby jejich stránky správně fungovaly. Novela navazující na evropskou legislativu vyžaduje získat k ukládání takových dat předchozí aktivní souhlas, uživatele už nestačí jen poučit.

Na první pohled by se to jevilo jako krok správným směrem, pokud by se však nová povinnost zcela nemíjela s internetovou realitou. V ní nejenže skoro nikdo neví, co znamená „cookies“, ale zcela převažující motivací ke klikání na tlačítko „OK“ či „Souhlasím“ je dosáhnout zmizení toho otravného okna.

Kliknutí proto žádným opravdovým souhlasem není. Je vynucené a neinformované. Není projevem vůle. Navíc vyrábí zcela formální alibi pro toho, kdo s něčí internetovou stopou bude chtít nakládat nepřiměřeně. Novela neposiluje souhlas, ale bere mu relevanci. A tím problematizuje váhu jakéhokoliv souhlasu, který nejenom na internetu uživatel či spotřebitel dává.

Závazný = závažný

Ne náhodou slova „závazný“ a „závažný“ znějí podobně. Má-li se někdo k něčemu zavázat, musí to udělat vážně. Ne v žertu, lehkomyšlně anebo v nepozornosti či omylu. Proto se v závažných věcech vyžaduje souhlas informovaný. Stvrzuje se jím, že se souhlasící prokazatelně seznámil s tím, čemu přitakal. Musí být konečně i svobodný, nesmí být tedy motivován snahou vyhnout se nátlaku. Ten, kdo souhlas nedá, nemá být znevýhodněn.

V moderní evropské legislativě to paradoxně pochopili autoři nařízení GDPR upravujícího nakládání s osobními údaji. Norma, která má (z mnoha důvodů oprávněně) pověst bruselského byrokratického paskvilu, přináší jednu správnou změnu – souhlas se zpracováním dat se už nepoužívá mechanicky. Vyžaduje se jenom v případě nadstandardního nakládání s nimi. V žádné smlouvě, k jejímuž plnění je třeba vaše osobní údaje využít, již nesmí být napsáno, že s jejich zpracováním souhlasíte. Nebyl by to souhlas samostatný, tedy svobodný ani vážně míněný. Všechny vaše údaje, které druhá strana k plnění smlouvy nezbytně potřebuje, smí logicky zpracovávat proto, že

s vámi uzavřela smlouvu. A váš souhlas smí požadovat jen tehdy, chce-li od vás něco navíc. Pokud ho později odvoláte, plnění smlouvy se to nijak nedotkne. Stručně řečeno: souhlas se používá jen tam, kde můžete reálně nesouhlasit a nic se vám kvůli tomu nestane.

Nová úprava soukromí na síti vypadá na první pohled podobně. Provozovatel webu se na ně nemusí dotazovat tam, kde je otisk stop nezbytný k tomu, aby web vůbec technicky fungoval. Z toho, že „nadstandardní“ cookies potřebuje Ústavní soud, úřad práce, motolská nemocnice či Nejvyšší státní zastupitelství, je ale patrné, že nijak nadstandardní nejsou. Soubory analyzující pohyb uživatelů na stránce a zaznamenávající jejich preference patří k základním stavebním kamenům všech „velkých webů“.

Umožňují jim zobrazovat právě to, co na nich uživatel hledá. Jediný, kdo to nechápe, je (evropský a český) zákonodárce. Nepovšiml si toho, že „být na internetu“ rovná se vyměňovat si informace.

Fakt, že miliony lidí v Česku denně uzavírají dohody, které nejenže nečtou, nerozumějí jim, ale ani je nechápou jako projev své vůle, přitom může výrazně ubírat na váze jakémukoliv jejich souhlasu v uživatelských či spotřebitelských vztazích. Projev jejich svobodné vůle může být častěji zaměňován za formální, bezmyšlenkovité kliknutí na myš. Netřeba domýšlet, k čemu všemu se nepoučený spotřebitel může v takovém prostředí devalvovaných souhlasů „zavázat“.

Právě poučenost, znalost prostředí je naopak správná cesta, jak eliminovat škodlivé nástrahy internetu. Její první lekcí je vědomí, že kdokoliv se na síti pohybuje, zanechává po sobě v podstatě nesmazatelné otisky využitelné tím, s kým tam komunikuje. Otevřít si webové stránky Ústavního soudu zjednodušeně neznamená nic jiného než propojit jeho a svůj počítač a nechat mezi nimi oběma směry proudit data. Kdo si s tímto vědomím preventivně nastaví webový prohlížeč, kde může cookies rovněž omezit, může se na síti pohybovat mnohem bezpečněji než ten, kdo se padesátkrát za den rychle zbaví otravného okna. Obecné nastavení prohlížeče, tedy aktivita uživatele, však už nestačí. Každý web se vás musí na soukromí sám znovu zeptat.

Sériové odklikávání „neinformovaných souhlasů“ bohužel uživatele trvale staví do situace, že souhlasí, i když neví s čím, jenom aby se zbavil nátlaku. Otevírá cizím subjektům své soukromí, aniž by se nad tím zamyslel, a s požehnáním zákonodárce jim dává bíanco šek, aby si s jeho daty nakládaly, jak chtějí. Norma tedy vede k pravému opaku svých cílů.

Autor: [Petr Suchomel](#)

Zdroj: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/cookies-internet-legislativa-informovany-souhlas-soukromi.A220204_150204_domaci_mejt?zdroj=patro